

La partida

Rodolf Sirera i Josep Lluís Sirera

Introducció / Carles Sirera i Josep Lluís Sirera

TEATRE

bromera

ESCENA I

(L'escenari totalment a les fosques. El silenci només es veu destorbat pel tic tac d'un rellotge que ressona llunyà. Després d'uns moments, sentim les passes d'un home que camina cansadament sobre un terra de lloses mig soltes. Les passes s'aturen i, gairebé immediatament, podem sentir com es despenja un telèfon.)

VEU DE MIQUEL. *(Sense convenciment.)* Telefonista...
telefonista...

(Llarga pausa. Torna el silenci, interromput pel so continu del rellotge, els cruixits d'una casa vella durant la nit i el soroll –molt amplificat– d'una ploma que escriu sobre un paper de mala qualitat. S'il·lumina molt lentament la part central de l'escenari. Un home gran seu davant una taula i escriu. La veu de l'home, gravada en cinta magnetofònica, anirà llegint, amb to més ferm i moltes pauses, el text de la carta.)

VEU DE MIQUEL. Estimats Lluís.

Faré tot el possible perquè, amb l'ajut de Matilde, esta carta arribe immediatament a les teues mans.

Necessite creure que podrà localitzar-te, malgrat la gran confusió que s'ha apoderat de la nostra ciutat els darrers dies. Ella va gaudir sempre d'una mena de sisé sentit, un do que li permetia trobar-te quan et perdies a la serra, en aquells estius –te'n recordes?– que passaves de menut amb nosaltres, a la casa anava a dir dels avis, dels meus avis, oblidant que ara l'avi sóc jo i tu ets el nét. Déu vulga que aquella intuïció torne a donar fruits un colp més. Quan la veges, fes perquè no li passe res, i puga tornar a casa seua abans que... entren.

He tractat inútilment de localitzar-te per telèfon, he cridat un munt de vegades al teatre a les hores que se suposa que tu havies d'estar; però ningú no respon o, quan ho fan, no poden –o no volen– donar-me raó. Fins i tot he tractat de fer-te arribar altres missatges per mitjà de coneguts teus que veia passar per davant de casa, anant cap al port. Potser sí que els has rebut però, per alguna raó que no arribe a comprendre, no has volgut donar-te per assabentat dels meus precis.

Siga com siga, vull provar-ho una volta més: estigues completament segur que, si no tinguera alguna cosa vertaderament important a comunicar-te, no tractaria a estes alçades de tornar a parlar amb tu del tema. No et dic cap mentida. Em coneixes prou per a saber que no pretenc enganyar-te, ni tampoc no podria encara que volguera.

Recordes amb quines paraules et vas acomiadar de mi no fa ni tres dies? Mentre et sentia vaig com-

prendre, de sobte, que acabaves d'assumir el teu destí, com un dia vas assumir –te'l vam fer assumir entre tots– el nom i la història del teu avantpassat.

I davant d'això, no vaig poder dir-te res. Jo mateix, malgrat ton pare, vaig contribuir a fer créixer en tu el mite familiar, tot tractant de reemplaçar, amb la fermesa de les conviccions d'aquell primer Lluís, l'escepticisme paralitzador que, des de posicions ben diferents, em tireu en cara ton pare i tu.

Tanmateix, Lluís, les coses mai no són com semblen ser, ni les més simples. I tu, d'aquells fets només tens una visió parcial. Què en faràs si et dic que els documents perduts en realitat no ho estaven i que conec, des de fa molt de temps, el seu contingut, i per ells sé que gran part de la història, tal com tu la vas aprendre, no ha sigut altra cosa sinó una gran impostura?

Sí, una impostura, Lluís. I no exagere. Ni tan sols pretenc que canvis d'opinió pel que jo et diga. Només que m'escoltes. Que lliges els documents. I que, un colp llegits, només un colp llegits, faces allò que cregues que has de fer. Per això és tan important que parlem com més aviat siga possible.

Fes per posar-te en contacte amb mi, Lluís, per pietat. Si al llarg del dia de demà no tinc notícies teues, aniré en persona a buscar-te. Sé que, llavors, no podràs continuar negant-te a parlar amb mi.

Malgrat tot el que has patit en esta desastrosa guerra, encara ets molt jove. Tens tota la vida encara.

No pots renunciar a ella d'una manera tan absurda. El meu avi, ben al contrari del que penses, sabia d'això molt més que nosaltres. Deixa'm que t'ho explique.

Dóna'm, per favor, una darrera oportunitat. Encara som a temps. Encara. No continues fugint-me, Lluís, t'ho demane. Posa't en contacte amb mi. Amb el teu iaio. De seguida que pugues.

(La veu s'atura sobtadament. El soroll d'una sirena es barreja amb el d'uns papers estripats amb violència. Després, silenci absolut. La llum va minvant a poc a poc, fins al fosc. Pausa.)

ESCENA II

(Interior d'un teatre. Els decorats estan alçats i els murs de l'escenari es presenten impúdicament nus a la vista de l'espectador. Entre els diferents objectes que s'amunteguen al fons i als laterals, fragments d'una gran escala de fusta, que segurament s'utiliza a les representacions de revista; un plafó pintat en roig, amb els retrats de Stalin i el doctor Negrín i les banderes entrellaçades de la República Espanyola i la Unió Soviètica, i una llegenda que diu «Socorro Rojo Internacional»; un pou de tela pintada, muntat sobre un bastidor de fusta, una taula molt llarga, sobre la qual s'amunteguen el que semblen cortinatges, també de color roig, i moltes cadires, de diferents classes i mides. En la paret del fons, una gran porta amb porticons, que se suposa dóna al carrer i que serveix per a la càrrega. L'escenari es troba buit, il·luminat únicament pel llum d'assaigs, una bombeta amb pantalla negra, de plat. Se sent ploure mansament i amb persistència sobre les masegades cobertes del teatre. Hi ha una gotera en algun lloc i l'aigua colpeja rítmicament sobre la fusta. Llarga pausa. Sona a la llunyania el timbre d'un telèfon. Apareix per la dreta JOAN, el porter del teatre, un

home d'uns cinquanta anys, d'una salut precària. Va fumant un cigarret i tus amb insistència. Creua l'escena sense apressar-se.)

JOAN. *(Mirant en direcció al pati de butaques.)* Eh...! Que no sentiu? El telèfon...! *(Com que ningú no contesta, avança cap a bateria.)* Eh! No hi ha ningú encara...? Sí que fareu vosaltres bona funció, sí... *(El telèfon continua sonant.)* Veges tu, quan arribe, si estaran encara esperant-me... *(Fort, com si el poguessen sentir els qui criden pel telèfon, mentre es dirigeix al lateral esquerre.)* Ja vaig, ja vaig! Una miqueta de paciència!

(JOAN ix per l'esquerra. El telèfon deixa de sonar quasi de seguida. Pausa. Torna a entrar JOAN, acompanyat per XISPA, l'electricista del teatre, d'edat semblant a la seua, tot i que amb aspecte de més vitalitat. JOAN entra tossint.)

XISPA. Collons, Joan, no fumes més, que saps que et senta com un tir. Deus tindre el lleu fet un colador.

JOAN. És el tabac este, que no és tabac ni és res. Pareix que estigues cremant la sola d'una espartdenya... Qui era el del telèfon?

XISPA. Un tio d'eixos del Comitè.

JOAN. I què volia?

XISPA. No res... Saber si ací estaven tots els treballadors en els seus llocs.

JOAN. En els seus llocs? I tu, què li has dit?

XISPA. Doncs això: que tots es trobaven en els seus llocs. I si no es refien, que vinguen ells i passen llista. «Camarades, cal que seguim tots en els nostres llocs. No hem de perdre la moral. Abandonar és obrir-los les portes d'Alacant als facciosos.» Com si els facciosos necessitaren, a estes hores, que els òbriguen alguna cosa.

JOAN. Els braços els obriran alguns que jo em sé.

XISPA. Doncs això...

JOAN. Encara no ha vingut ningú, saps? Tu mira l'hora que és i cada dia arriben més tard...

XISPA. És que també té gràcia la cosa... Si tots ja ens sabem com acabarà tot... Com el rosari de l'aurora! Doncs això: no us fiquen en més embolics! Es fan les funcions de tots els dies, com si no passara res, fins que vinguen els que han de vindre, i en pau: a continuar amb la seguida... Perquè, de teatres, n'hi haurà sempre, dic jo. Doncs no, senyor, no podem quedar-nos quiets! Ara se'ls havia d'ocórrer això de la representació extraordinària... p'apujar la moral. Quina moral ni què romanços!

(S'obri un porticó de la porta del fòrum. Entra CISCO, el maquinista, un home alguns anys més jove que els altres dos, acompanyat de NAVARRO, un xicot que encara no passa la ratlla dels vint. Vénen tots dos amb paraigües i molt abrigats.)

CISCO. Ei, Xispa, ja estàs soltant el míting? Sí que comences hui prompte. Això deu ser perquè plou... *(Mentes-*

tant tanca el paraigua i es va llevant l'abric i la bufanda. Dessota du la roba de feina.) Collons i com plou... A vore qui vindrà hui al teatre en este oratge...

XISPA. Que no ens lleven la llum, això és el que cal.

CISCO. Ui, doncs si ens lleven la llum, farem teatre d'ombres!

NAVARRO. *(Que com el CISCO s'ha tret ja la roba de carrer i ha deixat el paraigua obert sobre el terra de l'escenari. A JOAN i al XISPA.)* Ja han donat el parte en la ràdio? L'heu sentit?

JOAN. *(A NAVARRO.)* Eh, tu, què fas amb eixe paraigües, home? Tanca'!

XISPA. *(Consultant el seu rellotge.)* No. Si vos espereu un moment, posaré la ràdio. *(A JOAN.)* Dóna'm la clau de la cabina.

NAVARRO. *(A JOAN, sense entendre.)* Què diu vosté del paraigua?

JOAN. *(Donant-li la clau al XISPA.)* Tin, Xispa. *(A NAVARRO.)* Que tanques el paraigua, home, que diuen que porta mala sort tindre el paraigua obert dins una casa.

(El XISPA ix pel lateral esquerre, però no desapareix totalment de la vista dels seus companys. Puja en direcció a la cabina, obri la porta i entra a l'interior.)

NAVARRO. Però si açò no és una casa, senyor Joan! Si és un teatre!

JOAN. Bé, bé... Però per si a un cas, tu tanca'l. Tu no has vist el que ha fet el teu mestre? Doncs el que fa el mestre ho ha de fer l'aprenent.

CISCO. Tu, Navarro, deixa el paraigua en pau.

(En posar en marxa l'aparell de ràdio, se sent, amb un fort acompanyament de sorolls paràsits, la veu d'un locutor que llig, amb un to de forçat entusiasme, el següent comunicat.)

LOCUTOR. ...gadas del frente de Cataluña, tras la partida del Gobierno, informan que en el día de hoy, 25 de enero, el Coronel Velasco ha sustituido al Teniente Coronel Romero al mando del dispositivo de defensa organizado alrededor de la capital catalana. Asimismo, el Estado Mayor comunica que el avance de los cuerpos de ejército facciosos se ha visto seriamente obstaculizado, y se confía en detenerlos a orillas del Llobregat, gracias a la resistencia de los efectivos del Quinto Cuerpo que están ofreciéndonos toda una lección de heroísmo.

(Pausa. Lleuger augment dels sorolls de fons. El LOCUTOR continua parlant de forma encara més mecànica. Els homes es miren entre ells, amb desànim.)

LOCUTOR. Debemos tomar ejemplo del valor de estos abnegados defensores de la República y, en estas horas

difíciles, no dejarnos llevar por el desaliento, sino empuñar todas nuestras energías en la defensa de nuestra república. En Alicante, como en todos los rincones de la España libre, tenemos que vigilar con especial ahínco la labor de los quintacolumnistas, que acechan esperando la ocasión oportuna para sabotear nuestro trabajo o para minar la moral de los combatientes. ¡Ojo avizor con ellos!

(Mentre segueix parlant el LOCUTOR, entren pel lateral dos actors d'edat imprecisa. Un d'ells pregunta amb un gest al senyor JOAN com van les coses. El porter li fa senyal que senta la ràdio. El segon actor s'arronsa d'espatles.)

LOCUTOR. ¡Ni nos vencerán en el campo de batalla ni podrán debilitar nuestro espíritu de lucha! ¡Ciudadanos de Alicante, la República nos necesita a todos! ¡Camaradas, no desmayemos en su defensa!

XISPA. *(Des de la cabina. Amb sarcasme.)* No estem desmaiats!

ACTOR I. Xe, tu, deixa això ja. P'a les notícies que donen...

JOAN. No, deixeu'l, home, esperes que s'acabe...

(L'actor fa un gest de fàstic. El LOCUTOR ha continuat parlant, però el to de veu és ara prou més relaxat i natural.)

LOCUTOR. Esta mañana, el Alcalde la de la ciudad, Ángel Compañy, ha comunicado que los problemas de abastecimiento, que habían sido particularmente acuciantes durante los últimos días, se verán pronto aliviados con la llegada de varias partidas de legumbres y de otros artículos de primera necesidad, que empezarán a distribuirse en los lugares indicados al efecto; a partir de las seis en Canalejas se...

ACTOR I. Va, home, talla ja que ens ho sabem de memòria.

(La ràdio ha estat per fi desconnectada, però la gent continua fent la rotllana.)

XISPA. *(Mentre baixa de la cabina d'electricitat.)* Hòstia, tu! Heu sentit? Ni dos dies aguanten allà dalt... Jo ja he perdut el compte de quantes voltes han canviat el comandament de la defensa; en l'anterior *parte* ens diuen que acaben de nomenar Romero i ara ja l'han substituït...

ACTOR 2. I espera tu, que el dia no s'ha acabat encara.

JOAN. Açò s'afona d'un moment a un altre; vinga predicar la resistència i el Govern hui a Girona i demà, ja voreu si m'equivoque, a París o Déu sap on.

CISCO. I nosaltres, què hi podem fer? No buscar-nos maldecaps.

NAVARRO. *(Volent fer una gràcia.)* Heu sentit la ràdio? No anava per a actor, no: està cagat i volia fer-se l'heroi.

CISCO. Tu diràs. Té l'obligació de fer-nos combregar amb rodes de molí...